

ZMIANY W PRAWIE BANKOWYM - ŁATWIEJSZY DOSTĘP DO KONT ZMARŁYCH OSÓB

Z dniem 1 lipca 2016 r. wchodzi w życie ustawa z dnia 9 października 2015 r. o zmianie ustawy - Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1864). Nowelizacja wprowadza nowe rozwiązania, które powinny ułatwić spadkobiercom odnalezienie rachunków bankowych pozostawionych przez zmarłych.

Dotychczas w polskim porządku prawnym brak było przepisów, które regulowałyby problem tzw. „martwych kont”. Przepisy nie wskazywały, co dalej z rachunkami, których posiadacze zmarli albo wyjechali, czy też zapomnieli o swoich oszczędnościach i przez dłuższy okres czasu nie dokonywali żadnych operacji na danym rachunku. Ponadto wielokrotnie zdarzało się, że spadkobiercy, dysponując nawet postanowieniem sądu o stwierdzeniu nabycia spadku lub notarialnym aktem poświadczającym prawo do dziedziczenia, nie byli w stanie ustalić nazw banków i numerów rachunków bankowych spadkodawcy, gdyż instytucje prowadzące rachunki odmawiały udzielenia szczegółowych informacji o prowadzonych u nich rachunkach spadkodawcy, w tym np. co do powodu zamknięcia rachunku. Wobec braku odpowiednich regulacji ustawowych, polityka poszczególnych banków lub spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych (SKOK) utrudniała, a niekiedy wręcz uniemożliwiała uzyskanie przez spadkobiercę środków pieniężnych zgromadzonych przez spadkodawcę na rachunku bankowym lub rachunku w SKOK. Z dniem 1 lipca 2016 r. powyższe problemy powinny przejść do historii.

Nowelizacja w sposób szczegółowy uregulowała zasady rozwiązywania umowy rachunku bankowego, którego posiadaczem jest osoba fizyczna, niezawartej w związku z prowadzeniem działalności gospodarczej. Nowe przepisy wprowadziły instytucję tzw. „rachunku uspiętego” i określiły skutki prawne uznania rachunku za „rachunek uspięty” - umowa takiego rachunku zostanie rozwiązywana z mocy prawa (dodawany nowelizacją art. 59a ustawy - Prawa bankowego). „Rachunek uspięty” to rachunek, którego posiadacz przez 10 lat nie wykazał żadnej aktywności na rachunku - nie złożył jakiegokolwiek dyspozycji dotyczącej rachunku, chociażby nie wypłacił środków pieniężnych z tego

rachunku, nie użył karty płatniczej np. w celu wypłaty gotówki. Termin ten będzie liczony od dnia wydania przez posiadacza rachunku ostatniej dyspozycji dotyczącej tego rachunku.

Zgodnie z nowymi rozwiązaniami bank bądź SKOK będzie musiał, na co najmniej 6 miesięcy przed upływem dziesięcioletniego okresu nieaktywności, poinformować posiadacza rachunku bankowego o skutkach upływu tego okresu - o możliwości rozwiązania umowy rachunku.

Jeżeli umowa rachunku bankowego, którego posiadaczem jest osoba fizyczna, niezawarta w związku z prowadzeniem działalności gospodarczej, ulegnie rozwiązaniu z powodu śmierci posiadacza rachunku albo braku aktywności przez okres 10 lat, będzie się ją uważać za wiążącą do chwili wypłaty przez bank środków pieniężnych osobie posiadającej do nich tytuł prawny, chyba że stan środków pieniężnych na tym rachunku nie przekracza kwoty minimalnej określonej w umowie.

Ustawodawca nałożył na banki i SKOKi obowiązek ustalenia przyczyn braku aktywności na rachunku. Z upływem pięciu lat od dnia wydania ostatniej dyspozycji dotyczącej rachunku, bank albo SKOK będą obowiązane wystąpić do ministra właściwego do spraw wewnętrznych o udostępnienie danych z rejestru PESEL umożliwiających ustalenie, czy posiadacz rachunku żyje. Jeżeli okaże się, że posiadacz rachunku zmarł, rachunek zostanie zamknięty.

Ponadto z upływem 3 miesięcy od dnia wygaśnięcia takiej umowy bank będzie obowiązany wystąpić do ministra właściwego do spraw wewnętrznych o udostępnienie danych z rejestru PESEL umożliwiających ustalenie czy posiadacz rachunku żyje.

W chwili obecnej Prawo bankowe przewiduje instytucję dyspozycji wkładem na wypadek śmierci. Art. 56 ustawy - Prawo bankowe stanowi, że posiadacz rachunku oszczędnościowego, rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego lub rachunku terminowej lokaty oszczędnościowej może polecić pisemnie bankowi dokonanie - po swojej śmierci - wypłaty z rachunku wskazanym przez siebie osobom: małżonkowi, wstępnym, zstępny lub rodzeństwu określonej kwoty pieniężnej. Kwota takiej wypłaty nie może być wyższa niż dwudziestokrotne przeciętne miesięczne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku, ogłaszane przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego za ostatni miesiąc przed śmiercią posiadacza rachunku. Aktualnie to ponad 85 000 zł i kwota ta nie wchodzi do spadku po posiadaczu rachunku.

Do tej pory zarówno banki, jak i SKOKi nie były zobowiązane do informowania klientów o możliwości złożenia dyspozycji wkładem na wypadek śmierci. Od dnia 1 lipca 2016 r. instytucje te będą musiały informować przy zawieraniu umowy rachunku, w sposób zrozumiały dla posiadacza rachunku, o możliwości wydania przez niego dyspozycji wkładem na wypadek śmierci oraz o skutkach jej złożenia. Ponadto banki oraz SKOKi będą zobowiązane, niezwłocznie po uzyskaniu informacji o śmierci posiadacza rachunku, zawiadomić wskazane przez posiadacza rachunku osoby o możliwości wypłaty

określonej kwoty. Jeżeli posiadacz rachunku będzie chciał skorzystać z tego prawa, będzie oczywiście musiał udostępnić dane osoby, która ma otrzymać wypłatę z rachunku. Posiadacz rachunku powinien zatem dbać, aby dane te były aktualne, gdyż bank albo SKOK będzie dostarczał zawiadomienie na adres wskazany przez posiadacza rachunku.

Ustawodawca zobowiązał także banki i SKOKi do poinformowania, w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie nowelizacji, posiadaczy rachunków bankowych już istniejących (otwartych przed dniem wejścia w życie zmian), o możliwości wydania przez nich dyspozycji wkładem na wypadek śmierci oraz o skutkach wydania takiej dyspozycji.

Najistotniejszą zmianą, z punktu widzenia spadkobierców, jest uzyskanie możliwości otrzymania informacji o rachunkach spadkodawcy. Dotychczas brak było instytucji, która umożliwiałaby uzyskanie zbiorczej informacji na temat, jaki bank lub SKOK prowadził rachunek osoby zmarłej. Osoby posiadające tytuł prawny do spadku były zmuszone do występowania do każdego banku, czy SKOKu z osobna. Co gorsza, niejednokrotnie banki oraz SKOKi powołując się na tajemnicę bankową lub zawodową odmawiały udzielenia takiej informacji.

Zgodnie z nowymi przepisami posiadaczowi rachunku bankowego będącego osobą fizyczną oraz osobie, która uzyska tytuł prawny do spadku po posiadaczu rachunku, będzie przysługiwało prawo do uzyskania w dowolnym banku albo SKOK zbiorczej informacji o:

- 1) rachunkach bankowych posiadacza prowadzonych zarówno w bankach, jak i SKOKach, w tym rachunkach wspólnych - bez wskazania danych współposiadacza;
- 2) umowach rachunku bankowego posiadacza rozwiązanych z powodu śmierci albo borku aktywności przez 10 lat.

Zbiorcza informacja będzie mogła być dostarczona odpłatnie, przy czym opłata nie będzie mogła być wyższa niż koszt wygenerowania informacji. Ponieważ generowanie zbiorczej informacji będzie następowało w systemie teleinformatycznym, rzeczywisty koszt dostarczenia informacji nie powinien być duży.